

УДК 343.14:351.745.7:343.974 DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2025.1.21>

Михайло Леонідович Грібов,

*доктор юридичних наук, професор,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
навчально-науковий інститут № 2,
кафедра оперативно-розшукової діяльності
та розкриття злочинів (професор);*

 <https://orcid.org/0000-0003-2437-5598>,
e-mail: griboff007@gmail.com

**ЗАХИСТ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ
ДІЯЛЬНІСТЬ У ПЛОЩИНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ
БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ**

Розглянуто юридичні засоби захисту відомостей про оперативно-розшукову діяльність як один з інструментів забезпечення інформаційної безпеки держави. Надано характеристику таких засобів та оцінку їх відповідності сучасним умовам і викликам, а також пропозиції щодо вдосконалення практики їх застосування. Наголошено, що юридичні засоби захисту відомостей про оперативно-розшукову діяльність повинні бути адекватними зарозам, які можуть виникати в разі їх розголошення (лише ті з відомостей, витік яких об'єктивно несе ризики виникнення реальних зароз національній безпеці, потрібно захищати шляхом віднесення до категорії державної таємниці).

Ключові слова: інформаційна безпека, національна безпека, оперативно-розшукова діяльність, оперативні підрозділи, державна таємниця, службова таємниця, кримінальний аналіз, розслідування злочинів, захист інформації, спеціальні знання.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Запровадження європейських стандартів кримінального судочинства і прийняття чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) стали важливими кроками в розбудові демократичної правової держави. Проте законодавчі зміни майже не торкнулися правового регулювання питань виявлення латентних злочинів, запобігання кримінальним правопорушенням і розшуку осіб, які їх учинили. Тому інститут оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД), успадкований Україною з радянського минулого, продовжує відгравати важливу роль у протидії злочинності. Зміни, внесені до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» із 2013 року, здебільшого стосувалися приведення його у відповідність до чинного КПК України.

У теорії та практиці ОРД одним із засадничих положень завжди вважався принцип конспіративності. Він передбачає проведення ОРД такими методами і за таких умов, які гарантують, що особи, стосовно яких її здійснюють, не дізнаються про це. Цей принцип органічно впливає із самого змісту ОРД, адже якщо особи, які готують і вчиняють кримінальні правопорушення, дізнаються, що хтось збирає інформацію з метою викриття їх протиправної діяльності, то вони будуть протидіяти цьому: знищувати докази, позбавлятися потенційних свідків, змінювати місця та способи вчинення злочинів тощо. Отже, незахищеність відомостей про ОРД може тягнути за собою загрози безпеці особи, суспільства та держави.

Тому сьогодні, як і раніше, актуальним є питання захисту відомостей про ОРД. Юридичними засобами такого захисту передусім є норми Закону України «Про державну таємницю» та пов'язаних із ним підзаконних нормативно-правових актів. Проте у практичній реалізації виникає низка проблемних питань, пов'язаних із певними колізіями, прогалинами та невідповідністю зазначених документів сучасним умовам і викликам.

Стан дослідження проблеми

Питання засобів захисту (охорони) відомостей про ОРД протягом останнього десятиліття досліджувалися фахівцями в галузях адміністративного й інформаційного права, кримінального права та процесу, оперативно-розшукової діяльності. Так, у 2016 році М. А. Погорецький та О. О. Сухачов дослідили питання системи засобів охорони державної таємниці щодо діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів [1]. У 2017 році К. Є. Ковальов і Б. Д. Леонов провели порівняльний аналіз забезпечення охорони державної та службової таємниці у сфері ОРД за законодавством окремих держав [2]. У 2018 році Л. І. Собченко визначила проблеми правового регулювання режиму секретності в оперативно-розшуковій діяльності підрозділів кримінальної поліції та запропонувала шляхи їх вирішення [3].

Дотичними до досліджуваної проблематики є роботи Г. В. Денисенка та К. В. Антонова. Перший окреслив проблемні питання охорони державної таємниці при розслідуванні злочинів проти основ національної безпеки та висунув пропозиції щодо їх вирішення [4], другий проаналізував нормативно-правове та законодавче забезпечення сфери охорони державної таємниці як складової забезпечення національної безпеки України під час досудового розслідування [5].

Разом із тим слід констатувати, що проблеми захисту відомостей про ОРД не досліджувались із позицій забезпечення інформаційної та національної безпеки України.

Мета і завдання дослідження

Мета статті – з позицій забезпечення інформаційної безпеки держави надати характеристику сучасних юридичних засобів захисту відомостей про ОРД і сформулювати пропозиції щодо їх удосконалення.

Оскільки ефективний захист відомостей про ОРД є складовою інформаційної, а відповідно і національної безпеки України, для досягнення означеної мети необхідно виконати такі *завдання*: розкрити зміст поняття «національна безпека», «інформаційна безпека», «відомості про ОРД», «юридичні засоби захисту відомостей про ОРД»; визначити відповідність юридичних засобів захисту відомостей про ОРД виконанню завдань забезпечення національної, зокрема інформаційної, безпеки України; розробити засоби усунення виявлених недоліків.

Наукова новизна дослідження

Стаття є однією з перших спроб установити взаємозв'язок і співвідношення національної безпеки, інформаційної безпеки держави та захисту відомостей про ОРД. Із цих позицій визначено проблеми юридичних засобів захисту відомостей про оперативно-розшукову діяльність і сформульовано пропозиції щодо їх удосконалення. Результати дослідження можуть бути використані для формулювання змін і доповнень до законів України «Про оперативно-розшукову діяльність» і «Про державну таємницю», а також до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, та інших підзаконних нормативно-правових актів.

Виклад основного матеріалу

Вітчизняні дослідники цілком слушно акцентують на тому, що поняття «національна безпека» є поліпредметним [6], багатоаспектним, складним і динамічним (мінливим) [7]. Це зумовлює різні підходи до його тлумачення та відсутність єдиного розуміння [8]. Тому, не вдаючись до наукових дискусій, будемо спиратися на правові реалії, сформовані Законом України «Про національну безпеку України». Цей документ визначає національну безпеку як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних і потенційних загроз (п. 9 ч. 1 ст. 1)¹.

Інформаційна безпека є одним із напрямів безпеки національної. Саме з таких позицій розглядають інформаційну безпеку науковці

¹ Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 05.02.2025).

[9; 10]. Це цілком узгоджується з нормами права, адже ч. 4 ст. 3 Закону України «Про національну безпеку України» передбачає, що державна політика у сфері національної безпеки і оборони спрямовується на забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, безпеки критичної інфраструктури, кібербезпеки України та на інші її напрями¹.

Про важливість інформаційної складової національної безпеки свідчить те, що вона закріплена в Конституції України. Так, у ст. 17 Основного Закону зазначається: «...забезпечення економічної та інформаційної безпеки України є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу»².

Проте визначення інформаційної безпеки не знайшло свого законодавчого закріплення. Воно існує лише на рівні Законопроекту від 26 листопада 2018 року № 9340. Розробники цього документа визначили інформаційну безпеку як «стан захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, при якому запобігається завдання шкоди через неповноту, несвоєчасність і недостовірність поширюваної інформації, порушення цілісності та доступності інформації, несанкціонований обіг інформації з обмеженим доступом, а також через негативний інформаційно-психологічний вплив та умисне спричинення негативних наслідків застосування інформаційних технологій»³. Загалом це визначення є таким, що охоплює всі аспекти інформаційної безпеки як складової безпеки національної.

У площині захисту відомостей про ОРД дослідженню підлягає лише один з елементів змісту інформаційної безпеки, наведених у вищевказаному визначенні, а саме несанкціонований обіг інформації з обмеженим доступом. До такої інформації ч. 1 ст. 21 Закону України «Про інформацію» відносить конфіденційну, таємну та службову⁴. Тому необхідно визначити співвідношення відомостей про

¹ Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 05.02.2025).

² Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 05.02.2025).

³ Проект Закону про внесення змін до законів України щодо інформаційної безпеки : від 26.11.2018 № 9340 / ініціатори І. О. Котвіцький, А. А. Терчук // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65011 (дата звернення: 05.02.2025).

⁴ Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 05.02.2025).

ОРД із цими трьома категоріями. Значна частина найбільш важливих (основоположних) відомостей про ОРД не належать до жодної з них, адже поняття, завдання, правова основа, головні принципи, підстави, суб'єкти ОРД, їх права й обов'язки визначено Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність». Те саме стосується гарантій законності ОРД, строків проведення та підстав закриття оперативно-розшукових справ, використання матеріалів ОРД, основ сприяння її здійсненню, соціального і правового захисту працівників оперативних підрозділів та їх конфідентів. Щодо нагляду за додержанням законів під час проведення ОРД, то він регламентований не лише вищеназваним Законом, а й наказом Генерального прокурора «Про організацію нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність» від 8 вересня 2023 року № 253.

Серед відомостей про ОРД, які віднесено до інформації з обмеженим доступом, потрібно насамперед розглянути ті, що захищені Законом України «Про державну таємницю». Частина 1 ст. 1 цього Закону передбачає, що державна таємниця (секретна інформація) – це «вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою»¹. Доцільно звернути увагу, що як критерій віднесення інформації до категорії державної таємниці законодавець виокремив можливий наслідок її розголошення – завдання шкоди національній безпеці.

Аналіз основного підзаконного нормативно-правового акта, який деталізує перелік відомостей про ОРД, що підлягають засекречуванню, – Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (далі – ЗВДТ), затвердженого наказом Центрального управління Служби безпеки України від 23 грудня 2020 № 383, – свідчить, що розголошення більшості цих відомостей буде порушенням інформаційної безпеки та може загрожувати національній безпеці². Водночас ЗВДТ містить положення, у практичній реалізації яких виникають проблеми.

Так, пунктом 4.4.1 цього документа до секретної інформації віднесено відомості про зміст, форми, методи, організаційні положення,

¹ Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 № 3855-ХІІ // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> (дата звернення: 05.02.2025).

² Звід відомостей, що становлять державну таємницю : затв. наказом Центр. управління Служби безпеки України від 23.12.2020 № 383 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-21> (дата звернення: 05.02.2025).

оперативну тактику здійснення ОРД¹. При цьому розробники ЗВДТ продублювали (і децю розширили) установлений законодавцем критерій віднесення зазначених відомостей до категорії державної таємниці – створення загрози національним інтересам і безпеці в разі їх розголошення. Із цього випливає, що не всі відомості про зміст, форми, методи, організаційні положення, оперативну тактику здійснення ОРД підлягають засекречуванню.

Розуміння змісту, понять і переліку форм, методів та оперативної тактики ОРД існує лише на рівні теоретичних положень (часто дискусійних, а інколи взагалі сформованих ще за радянських часів), що не знайшли прямого втілення у нормативно-правових актах. Це, своєю чергою, унеможливає чітке розуміння того, які саме відомості про ОРД потрібно відносити до секретної інформації (розголошення яких із них буде становити загрозу національній безпеці). На практиці така відсутність визначеності часто тягне за собою прагнення формального засекречування всіх відомостей з остраху перспективи притягнення до відповідальності за порушення режиму секретності. Така позиція є невиправданою та позбавленою логіки.

Як уже зазначалося, зміст ОРД розкрито у профільному Законі шляхом формулювання її поняття, завдань, визначення суб'єктів, їхніх прав та обов'язків. Ба більше, розголошення загальних даних про форми, методи, організацію діяльності правоохоронних органів у демократичному суспільстві не може становити державної таємниці. Це є однією з причин, чому чинним КПК України було запроваджено інститут негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД). При цьому Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», установлюючи повноваження її суб'єктів у частині проведення тих чи інших дій, відсилає саме до норм вказаного інституту. Зокрема, підрозділам, що здійснюють ОРД, надано право: проводити контрольовану поставку та контрольовану й оперативну закупку згідно з положеннями ст. 271 КПК України; обстежувати публічно недоступні місця, житло чи інше володіння особи згідно з положеннями ст. 267 КПК України; виконувати спеціальне завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації згідно з положеннями ст. 272 КПК України; здійснювати аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж згідно з положеннями статей 260, 263–265 КПК України; накладати арешт на кореспонденцію,

¹ Звід відомостей, що становлять державну таємницю : затв. наказом Центр. управління Служби безпеки України від 23.12.2020 № 383 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-21> (дата звернення: 05.02.2025).

здійснювати її огляд і виїмку згідно з положеннями статей 261, 262 КПК України; здійснювати спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтроль місця згідно з положеннями статей 269, 270 КПК України; здійснювати установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу згідно з положеннями ст. 268 КПК України¹.

Тобто кожна НСРД із передбачених вказаними вище статтями КПК України може проводитись у межах ОРД як оперативно-розшуковий захід. Відповідно до усталених у теорії ОРД положень оперативно-розшуковий захід є практичним утіленням методу оперативно-розшукової діяльності. Таким чином, якщо відомості про зміст НСРД і процесуальний порядок їх проведення є офіційно оголошеними публічно, то і сутність відповідних методів ОРД не може становити державної таємниці.

Крім того, організаційні положення проведення НСРД регламентовано відкритим нормативно-правовим актом – Інструкцією про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні. Тому відомості про організацію проведення оперативно-розшукових заходів, які за змістом відповідають конкретним НСРД, також можна вважати такими, що оголошені публічно та не підлягають засекречуванню.

Щоправда, теорія ОРД пропонує перелік методів (та заходів, що є практичним утіленням цих методів) набагато ширший, ніж чинний перелік НСРД. Проте зміст методів ОРД, що не знайшли свого відображення в переліку НСРД, також є оголошеним публічно державою – на офіційному сайті Верховної Ради України. Зокрема, йдеться про проекти законів України «Про оперативно-розшукову діяльність» 2016, 2017 та 2019 років. У Законопроекті від 2 вересня 2019 року № 1229, окрім детального опису змісту всіх заходів, які відповідають тій чи іншій НСРД, розлого тлумачиться зміст інших заходів, зокрема це: оперативна установка; оперативне опитування осіб за їх згодою; оперативне маркування предметів і речовин; оперативне ототожнення осіб, предметів і речовин; інформаційний пошук; особистий пошук; радіопошук; створення пасток (квартир, офісів, автомобілів, електронних ресурсів). У цьому ж документі розкриваються такі поняття, як «легенда», «конфіденційне співробітництво», «негласне співробітництво» тощо². Отже, засекречування цих даних

¹ Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 05.02.2025).

² Проект Закону про оперативно-розшукову діяльність : від 02.09.2019 № 1229 / ініціатор А. А. Кожем'якін / БД «Законодавство України» / ВР

є не виправданим і призводить до марних витрат ресурсів та робочого часу працівників правоохоронних органів. Адже не може становити державної таємниці те, що публічно оголошено єдиним органом законодавчої влади.

Чинний Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачає проведення оперативними підрозділами кримінального аналізу (п. 21 ст. 8)¹. При цьому поняття, зміст і методи кримінального аналізу детально розкриті у науковій та навчальній літературі. Особливості використання кримінального аналізу оперативними підрозділами в умовах воєнного стану неодноразово публічно обговорювалися на науково-практичних конференціях. Інформацію, яка дає чітке уявлення про сутність кримінального аналізу, розміщено на офіційних сайтах центральних органів державної влади (Міністерства внутрішніх справ України, Національного антикорупційного бюро України тощо). Тому засекречування інформації про зміст кримінального аналізу як оперативно-розшукового заходу не має сенсу.

Невиправданими є також практичні підходи до реалізації п. 4.4.4 ЗВДТ щодо засекречування відомостей про зміст, організацію, результати здійснення комплексу або окремого оперативно-розшукового заходу, розголошення яких створює загрозу національним інтересам і безпеці². Адже за усталеною традицією засекречуванню підлягають усі матеріали, що стосуються проведення будь-якого окремого оперативно-розшукового заходу й усіх заходів у межах провадження в оперативно-розшуковій справі. Наприклад, це стосується візуального спостереження за особою, яка готує та вчиняє крадіжки з дачних будинків; оперативної закупки однієї-двох доз наркотичного засобу в роздрібного торговця; прослуховування телефонних розмов осіб, що готують викрадення автомобіля; визначення місця знаходження мобільного телефону особи, оголошеної в розшук, тощо. Розголошення таких відомостей може становити загрозу успішному проведенню конкретної оперативної розробки. Але її витік не може створити загрозу національній безпеці в тому розумінні, яке подає законодавець.

України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66597 (дата звернення: 05.02.2025).

¹ Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 05.02.2025).

² Звід відомостей, що становлять державну таємницю : затв. наказом Центр. управління Служби безпеки України від 23.12.2020 № 383 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-21> (дата звернення: 05.02.2025).

Захист таких відомостей про ОРД шляхом віднесення їх до категорії державної таємниці ускладнює процес проведення оперативно-розшукових заходів, значно збільшує час, необхідний для їх підготовки та оформлення матеріалів, а також перешкоджає їх подальшому використанню як доказів у кримінальному провадженні. Водночас існують інші дієві засоби захисту таких відомостей про ОРД. Це, зокрема, віднесення їх до категорії службової інформації нормативними актами, а також установалення відповідальності за їх розголошення. Ці два засоби можуть використовуватися як спільно, так і незалежно один від одного. Так, ст. 387 Кримінального кодексу України встановлює кримінальну відповідальність за розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування¹. При цьому законодавець не вимагає попереднього віднесення такої інформації до категорії службової.

Висновки

Юридичні засоби захисту відомостей про ОРД повинні бути адекватними загрозам, які можуть виникати в разі їх розголошення. Лише ті із цих відомостей, розголошення яких об'єктивно несе ризики виникнення реальних загроз національній безпеці, потрібно захищати шляхом віднесення їх до категорії державної таємниці. До таких відомостей не можуть бути віднесені загальні дані про зміст, форми, методи й організацію ОРД. Також не варто до них відносити інформацію про конкретні оперативно-розшукові заходи (комплекси таких заходів), якщо інформаційна безпека держави не може зазнати шкоди в разі розголошення такої інформації. Захист таких відомостей доцільно здійснювати шляхом віднесення їх до категорії службової таємниці та (або) встановлення (посилення) відповідальності, зокрема кримінальної, за їх розголошення.

Перспективи подальших досліджень убачаються у розробці пропозицій щодо внесення змін та доповнень до законів України «Про державну таємницю» та «Про оперативно-розшукову діяльність», а також Зводу відомостей, що становлять державну таємницю.

Список бібліографічних посилань: 1. Погорецький М. А., Сухачов О. О. Система засобів охорони державної таємниці щодо діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 25. С. 24–37. 2. Ковальов К. Є., Леонов Б. Д. Забезпечення охорони державної та службової таємниці у сфері оперативно-розшукової діяльності за законодавством окремих держав: порівняльний аналіз. *Інформація і право*. 2017. № 1 (20). С. 112–122.

¹ Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 05.02.2025).

3. Собченко Л. І. Засади правового регулювання режиму секретності в оперативно-розшуковій діяльності підрозділів кримінальної поліції. *Форум права*. 2018. № 2. С. 151–157. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1320161>. **4.** Денисенко Г. В. Кримінально-процесуальні гарантії державної таємниці, у кримінальних правопорушеннях, віднесеннях до підслідності слідчих служби безпеки України. *Вісник кримінального судочинства*. 2022. № 3–4. С. 8–19. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2022.3-4/8-19>. **5.** Антонов К. В. Проблеми правової охорони інституту державної таємниці у кримінальному провадженні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 335–358. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/92>. **6.** Турченко О. Г., Груценко Ю. І. Національна безпека і державна безпека: поліваріантність визначення та співвідношення. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2023. № 2. С. 66–74. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2023.2.8>. **7.** Гурковський М. П., Сидор М. Я. Поняття національної безпеки як адміністративно-правової категорії. *Соціально-правові студії*. Т. 4, № 2. С. 26–32. DOI: <https://doi.org/10.32518/2617-4162-2021-2-26-32>. **8.** Бігель Р. Екскурс у поняття «національної безпеки» як фактор розвитку держави, суспільства, особи. Основні загрози національній безпеці України. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. 2024. № 19. С. 22–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-19-2>. **9.** Шевчук М. О. До питання генези поняття інформаційної безпеки як складової національної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 78, ч. 2. С. 134–139. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.21>. **10.** Милосердна І. М. Інформаційна безпека як елемент національної безпеки: теоретичний вимір та особливості впровадження. *Політикус*. 2024. № 4. С. 179–185. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-4.26>.

Надійшла до редакції 10.02.2025

Прийнята до опублікування 11.03.2025

Hribov M. L. Protection of data on operational and investigative activities in terms of ensuring the state's information security

The article examines the legal means of protecting information on investigative and detective activities with a view to determining their compliance with the current conditions and challenges. To achieve this goal, the systematic analysis of the Constitution, the Laws of Ukraine "On National Security", "On Information", "On Operational and Investigative Activities", "On Access to Public Information", "On State Secrets" and a number of by-laws and regulations was applied. The study also analyses the practice of their application. Based on the results of the study, the interrelation and correlation of national security, information security of the State and protection of information on operational and investigative activities are established. From this perspective, the modern legal means of protecting information on operational and investigative activities are characterised and proposals for their improvement

are formulated. The results of the work may be used to amend and supplement the Laws of Ukraine “On Operational and Investigative Activities” and “On State Secrets”, as well as the Code of Information Constituting State Secrets and other by-laws. The legal means of protecting information on detective and investigative activities must be commensurate with the threats that may arise in the event of their disclosure. Only the information, the disclosure of which objectively poses a risk of real threats to national security, should be protected by classifying it as a state secret. Such information cannot include general data on the content, forms, methods and organisation of investigative and search activities. They should also not include information about specific operational and investigative measures (complexes of such measures), if the information security of the state cannot be damaged in case of disclosure of such information. It is advisable to protect such information by classifying it as an official secret and (or) establishing (strengthening) liability, including criminal liability, for its disclosure.

Keywords: information security, national security, investigative and search activities, operational units, state secret, official secret, criminal analysis, investigation of crimes, information protection, special knowledge.

